

POSAR FI A LA FAM, ASSOLIR LA SEGURETAT ALIMENTÀRIA I LA MILLORA DE LA NUTRICIÓ I PROMOURE L'AGRICULTURA SOSTENIBLE

Objectius de Desenvolupament Sostenible des d'una mirada feminista

El dret a l'alimentació segura i sostenible forma part dels Drets Humans tal i com recull l'article 11 del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals: "El dret a l'alimentació és el dret a tenir accés regular, permanent i lliure, sigui d'una manera directa o mitjançant compres monetàries, a un aliment qualitativament i quantitativament adequat i suficient, que es correspongui amb les tradicions culturals del poble de procedència de la persona consumidora i que garanteixi una vida psíquica i física, individual i col·lectiva, lliure d'angoixes, satisfactòria i digna."

De tots els Drets Humans, el dret a l'alimentació és el més constantment i àmpliament vulnerat al nostre planeta. Cada cinc segons un infant menor de deu anys mor de gana. Això passa en un planeta ple de riqueses on sabem que l'agricultura mundial podria alimentar sense problemes a 12.000 milions d'humans, gairebé el doble de la població actual.

Com impacte la fam en la garantia dels Drets Sexuals i Reproductius?

Les estructures econòmiques, basades en l'**acumulació** i la **sobreexplotació** que fonamenten el sistema capitalista, perpetuen i reproduïxen la fam que, a la vegada, té un impacte biològic directe en la població mundial. Cada any milions de dones subalimentades pareixen

milions d'infants que són víctimes de la pobresa i la fam abans de néixer. Mig milió de dones moren anualment durant el part, la majoria per una manca perllongada d'alimentació durant el seu embaràs, entre d'altres motius.

Com en tots els altres àmbits, les dones són la població més afectada per aquesta vulneració flagrant de drets fonamentals. La garantia del dret a l'alimentació enllaça de forma essencial amb la garantia dels Drets Sexuals i Reproductius que suposen la lluita imprescindible per la **sobirania corporal** i l'**autonomia sexual** de les dones, com a sustentadores de vida en tots els processos per assolir una **agricultura sostenible**, la **seguretat alimentària** i la millora de la nutrició, en els entorns i comunitats que lideren.

El vincle entre la lluita per garantir la sobirania corporal, la sobirania territorial i la sobirania alimentària és un dels eixos més transformadors i contundents per aconseguir la **justícia social** a nivell global.

És possible la sobirania alimentària sense la igualtat de gènere?

Les dones rurals garanteixen la seguretat alimentària de les seves comunitats, generen **resiliència davant el clima** i **enforteixen les economies**. No obstant això, tant les desigualtats de gènere com les lleis i normes socials discriminatòries, juntament amb un panorama econòmic, tecnològic i ambiental neoliberal i austericida, que canvia ràpidament, limiten el seu potencial.

La fam té rostre de dona. Gairebé en dos terços dels països del món les dones tenen més probabilitats que els homes de patir inseguretat alimentària. La pitjor situació d'inseguretat alimentària al món té lloc a l'Àfrica

subsaariana, on afecta la meitat de la població (ONU Dones 2019).

Segons els mateixos ODS i l'Agenda 2030 plantejada per l'ONU es calcula que si les dones agricultores tinguessin el mateix accés als recursos que els homes, la quantitat de persones que patirien fam al món es reduiria fins a 150 milions.

En els darrers 10 anys han desaparegut 6.800 petites i mitjanes finques agrícoles a Catalunya, i s'ha reduït la població activa agrària a l'1%. Mentrestant creix l'agroindústria que deixa el lobby agroalimentari català en mans de grans multinacionals. Aquesta situació es converteix en l'imperialisme més agressiu a molts països del món, on han arribat a assassinar centenars de defensors del territori i de la sobirania alimentària, com el cas de Berta Càceres a Hondures.

Cada 3 dies és assassinada una activista camperola per lluitar a favor del territori i més de 1.500 **activistes mediambientals** han estat **assassinades** els darrers 15 anys.

Les indústries extractives que sotmeten els territoris i les comunitats arreu del món, posades al servei de l'acumulació de poder i capital dels interessos econòmics neoliberals, s'estan imposant davant la lluita imprescindible per la sobirania alimentària, com a única opció real per aconseguir la garantia d'aquest dret a tot el planeta. Ho estan segrestant tot en nom del desenvolupament i amb eines i institucions a l'abast com és el cas de l'OMC i els tractats de lliure comerç.

La *Via Campesina, Movimiento Campesino Internacional* estableix la sobirania alimentària com un procés de construcció de moviments socials i una forma de donar poder a les persones per organitzar les seves societats, de tal manera que transcendeixi la visió neoliberal d'un món de productes bàsics, mercats i actors econòmics egoistes. És un procés que s'adapta a les persones i llocs en què es posa en pràctica. La Sobirania Alimentària va sorgir com una resposta i una alternativa al model neoliberal de la globalització corporativa. Com a tal, té un caràcter internacionalista i proporciona un marc per a l'enteniment i la **transformació de la governança** internacional al voltant dels aliments i l'agricultura.

La lluita per uns sistemes alimentaris justos i sostenibles requereix **compromís i acció**, però també **pensament i diàleg**. Davant els reptes actuals, pren especial rellevància el preàmbul de la declaració presentada per La Via Campesina al Consell de Drets Humans de la ONU: "Els i les camperoles representen la meitat de la població mundial. Inclús en el món de la tecnologia punta, la gent continua menjant aliments produïts pels i per les camperoles. L'agricultura no és simplement una activitat econòmica, sinó que està íntimament lligada a la vida i a la supervivència a la terra. La seguretat de la població depèn del benestar dels i les camperoles i de l'agricultura sostenible. Per protegir la vida humana és important respectar i garantir els drets dels i les camperoles. En realitat, la violació continuada dels nostres drets com a camperoles esdevé una **amença per a la vida humana i pel planeta**".

Legislació Catalunya

- Declaració Universal Drets Humans, 1948.
- Pacte Internacional Drets Econòmics, Socials i Culturals, 1966.
- Convenció sobre l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW), 1979.
- Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing, 1995.
- Reglament (CE) núm. 178/2002 sobre els principis de la legislació alimentària.
- Acord d'Associació amb la Unió Europea - ADA, 2012.
- Pacte de Política Alimentària Urbana de Milà, 2015.
- Llei 3/2019, del 17 de juny, dels espais agraris a Catalunya.
- Llei 17/2015, de l'21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.
- Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Llei 5/2008, 24 d'abril de el dret de les dones a erradicar la violència masclista, abril 2008.
- Pla Nacional per a la implementació de l'Agenda 2030 a Catalunya, 2019.

- Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària, Ajuntament Barcelona 2016-2019.
- Estratègia d'Impuls del Consum Responsable, Ajuntament Barcelona 2016-2019.

Legislació Guatemala

- Declaració Universal Drets Humans, 1948.
- Pacte Internacional Drets Econòmics, Socials i Culturals, 1966.
- Convenció sobre l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW), 1979.
- Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing, 1995.
- Tractat de Lliure Comerç amb Estats Units - CAFTA-DR, 2006.
- Acord d'Associació amb la Unió Europea - ADA, 2012.
- Constitució de la República de Guatemala, 1985.
- Llei de Sistema Nacional de Seguretat Alimentària i Nutricional, 2005.
- Decret 44/2016, Codi de Migració.
- Decret 16-2017: Llei d'Alimentació Escolar.
- Llei de foment a l'establiment, recuperació, restauració, maneig, producció i protecció de boscos a Guatemala, 2015.

Realitzat per:

Amb la col·laboració de:

Més informació a: www.agenda2030feminista.org